

Ministarstvo spoljne i unutrašnje trgovine i telekomunikacija

Nemanjina 22-26

11000 Beograd

E-mail: vladana.radisavljevic@mtt.gov.rs.**Komentari Telenora na nacrt Zakona o izmenama i dopunama Zakona o elektronskim komunikacijama**

Poštovani,

Telenor se zahvaljuje na mogućnosti da dostavi komentare u okviru javne rasprave o predlogu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o elektronskim komunikacijama (u daljem tekstu: predlog Zakona), koju je Ministarstvo spoljne i unutrašnje trgovine i telekomunikacija (u daljem tekstu: Ministarstvo) pokrenulo dana 29. novembra 2013. godine.

Nakon izvršene analize predloga Zakona Telenor dostavlja komentare na pojedinačne predloge izmene Zakona, i poštujući nameru predlagača da Zakon o izmenama i dopunama ne obuhvati obimne izmene, usled nastupajućeg „*screening*” procesa Evropske komisije, komentari obuhvataju i predlog dodatnih izmena koje mogu doprineti unapređenju regulatornog okvira i investicione klime.

Član 13. predloga Zakona

Operatori elektronskih komunikacija su 12. aprila 2012. godine sa predstavnicima Republičke agencije za elektronske komunikacije (u daljem tekstu: Agencija) održali sastanak koji se tiče inicijative Agencije da se izradi Javna internet baza podataka o telekomunikacionim kapacitetima koji mogu biti predmet zahteva za zajedničko korišćenje ili pristup. Ovom prilikom vam navodimo stavove koje smo izneli na predmetnom sastanku, i dodatno ćemo vam ukazati na potencijalne administrativne poteškoće koje ovakav zahtev može uvesti, u već postojeću, otežanu proceduru izgradnje infrastrukture i postavljanja opreme elektronskih komunikacija.

Kao i ostali operatori javnih mobilnih komunikacionih mreža i usluga, ukazali smo na već postojeću međuoperatorsku saradnju u pogledu zajedničkog korišćenja antenskih stubova i lokacija, koje doprinose daljem širenju pokrivanja i povećanju kapaciteta u pružanju usluga iz opisa naših delatnosti. Ako izuzmemo tehnička ograničenja u postavljanju opreme, nismo nailazili na opstrukciju u zajedničkom korišćenju konkretno ove infrastrukture, koja bi zahtevala postupak medijacije od strane Agencije. Stoga smo i mišljenja da se zajedničko korišćenje antenskih stubova ne treba opterećivati novim administrativnim ili regulatornim postupcima.

U pogledu podataka koji mogu biti osnov za izradu navedene baze, kao i ograničenja u pogledu dostupnosti istih ukazujemo vam na sledeće.

Agencija u ovom trenutku nudi pristup bazi podataka o korišćenju radio-frekvencijskog spektra, u okviru koje se izborom nosioca prava, omogućava uvid ne u samo korišćenje predajnih i prijemnih frekvencija za pojedinačne baze

stanice datog operatora, već i adrese, odnosno katastarske parcele, na kojima se bazna stanica nalazi. U skladu sa zahtevima Pravilnika o obrascima zahteva za izdavanje pojedinačne dozvole za korišćenje radio-frekvencija („Službeni glasnik RS“, br. 8/11), operatori elektronskih komunikacija za potrebe puštanja u rad pojedinačne bazne stanice, u obavezi su da dostave obimnu dokumentaciju, na osnovu koje Agencija sastavlja prethodno navedenu bazu. Sama baza pruža dosta informacija, koje možemo upotpuniti jedino informacijama o koordinatama stubova Telenor d.o.o. i njihovim visinama. U pogledu raspoloživosti ovakve infrastrukture, ukazujemo vama, kao i što smo ranije ukazali Agenciji, da je ovo promenljivi parametar imajući u vidu osnovni komercijalni razlog, razvoj pojedinačnih mreža operatora vlasnika predmetne infrastrukture elektronskih komunikacija. Takođe, informacija o raspoloživosti, koju uvodite kao obavezni element u izradi predmetne baze, u slučaju infrastrukture mobilnih komunikacionih mreža zavisi i od raspodele opreme po stubu (osnovne i kolocirane), koja direktno utiče na nosivost istog. Stoga, smatramo da je neophodno da baza ovakve infrastrukture, u slučaju mobilnih mreža sadrži podatke koji su već deo baze o korišćenju radio-frekvencijskih opsega, odnosno da u pogledu raspoloživosti ove infrastrukture, imajući u vidu pre svega ograničavajuće tehničke faktore, uputite zainteresovanu stranu da kontaktira operatora mreže.

U komunikaciji sa predstavnicima Agencije uveravani smo da će pristup bazi biti omogućen nakon određenog vida autentifikacije ovlašćenim zainteresovanim stranama. Međutim, mišljenja smo da bi i u ovom slučaju sadržaj baze mogao biti zloupotrebljen, prevashodno u pogledu narušavanja bezbednosti, usled namernog prekida rada istih, ali i u vidu zloupotreba koje se ogledaju u otkrivanju poslovnih tajni. Danas, pomenuta baza korišćenja radio-frekvencijskih opsega dostupna je svima koji pristupaju internet prezentaciji Agencije, na šta smo već ukazivali kao nedostatak.

U skladu sa iskustvima koje imamo u pogledu korišćenja TK kanalizacije, a koji se pretežno završavaju negativnim odgovorima Telekoma Srbija o raspoloživosti iste, ukazujemo vam na sledeće.

Iako je pristup TK kanalizaciji regulisan, usled zauzetosti sa postojećom opremom elektronskih komunikacija, očuvanja neophodnih rezervi, koje nisu precizno definisane, i nepostojanje popisa zauzetosti kanalizacije po pravnim licima koji koriste istu, vrlo često smo u situaciju da se zahtevi za pristup TK kanalizaciji odbijaju ili ne realizuju. Stoga, smatramo da bi definisanje pravila o daljem korišćenju TK kanalizacije Telekoma Srbija doprinelo i značajnijem stepenu pozitivne regulacije ove oblasti.

Stoga u ovom segmentu podržavamo izradu ažurne baze koja bi doprinela većoj preglednosti slobodnih kapaciteta i unapredila postupak podnošenja zahteva, pa i sam postupak medijacije, u kome kao Telenor d.o.o. nemamo pozitivnih iskustava.

Mišljenja smo da bi svemu navedenom trebalo da prethodi jasno definisanje pravila po kojima bi se regulisalo zatečeno stanje/zauzetost postojeće infrastrukture, a potom utvrdio i način pristupa, odnosno korišćenja kapaciteta, i neophodna, razumna rezerva, koja je utvrđenja na osnovu kapaciteta savremenih tehnoloških rešenja.

Smatramo da je ovo veoma značajno pitanje koje bi Agencija i predlagač trebalo u što skorijem roku da razmotre i reše, kako kroz zakonska rešenja, ukoliko je to

moguće, ili kroz duga akta koja bi unapredila postupak iznajmljivanja TK kanalizacije.

Trenutno, dolazimo u situacije gde nismo u mogućnosti da polažemo elemente infrastrukture elektronskih komunikacija, čak i kada se inspekcijskim postupkom utvrdi slobodno mesto u okviru spornog dela iste.

Na ovaj način se značajno usporava razvoj fiksne infrastrukture elektronskih komunikacija i utiče na obim investicija.

U skladu sa strateškim rešenjima koja su na predlog Ministarstva usvojena na sednicama Vlade Republike Srbije, a koje podržavaju razvoj širokopoljasne infrastrukture velikih kapaciteta, smatramo neophodnim da se zakonsko rešenje prilagodi ovim smernicama i kroz rešavanje ovog relevantnog pitanja.

Rešavanje ovog pitanja, svakako bi se odrazilo na nove investicije u oblasti elektronskih komunikacija, čiji pozitivan uticaj na makroekonomske parametre je višestruk.

Iako, u skladu sa stepenom razvoja, zahtev za regulacijom ove vrste, afektira direktno Telekom Srbija, kao operatora sa značajnom tržišnom snagom u ovoj oblasti, mišljenja smo da bi Agencija, u postupku izrade predmetne baze trebalo da uključi kapacitete fiksne infrastrukture elektronskih komunikacija koje su razvile i druge institucije, poput Železnica Srbije, Elektromreža Srbije, PTT-a i sličnih, iako neki od njih trenutno ne pružaju usluge javnih elektronskih komunikacionih mreža.

Član 14. predloga Zakona

Predlog Zakona uvodi novi uslov za operatore, da se pre sklapanja ugovora između dva operatora za međupovezivanje, kao i za pristup jednog operatora elementima mreže i pripadajućim sredstvima drugog operatora, zahteva prethodna saglasnost Agencije.

Telenor smatra da postavljanje ovakvog uslova nije u skladu sa odredbama zakona, naročito uvažavajući princip opšteg ovlašćenja za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija, kada je dovoljno da operatori podnesu regulatoru samo prijavu obavljanja delatnosti umesto podnošenja zahteva za dobijanje saglasnosti za obavljanje delatnosti bilo koje vrste elektronskih komunikacija. Uvođenje procedure podnošenja zahteva za izdavanje saglasnosti generalno predstavlja birokratsku kočnicu, koja ujedno nema utemeljenost u duhu samog zakona i pozitivne prakse zemalja EU. Posmatrajući regulatorne okvire zemalja u okruženju, nismo naišli na primer pozitivne prakse koji je obuhvatao obaveznu saglasnost na svaki nacionalni i međunarodni ugovor o međupovezivanju. Čak naprotiv, regulatori u okruženju međuoperatorske ugovore ispituju samo u postupcima medijacije za potrebe nacionalnog međupovezivanja, a kada je reč o međunarodnom međupovezivanju procedura je prepuštena isključivo komercijalnom dogovoru dva operatora.

U skladu sa procedurom Agencije, koja nije utemeljena u važećem Zakonu, već pozivajući se na Pravilnik o uslovima i postupku izdavanja odobrenja javnom telekomunikacionom operatoru za povezivanje domaće telekomunikacione mreže sa telekomunikacionom mrežom druge države („Službeni glasnik RS“, br. 94/08, pravni osnov Zakon o telekomunikacijama, koji nije na snazi), Telenor, kao i ostali operatori elektronskih komunikacija, podnosi zahtev i neophodnu dokumentaciju u cilju pribavljanja saglasnosti za međunarodno povezivanje. Napominjemo da je ova

procedura dodatno administrativno otežava postupak međunarodnog povezivanja, kako kroz prikupljanje neophodne dokumentacije, tako i kroz vremenski zahtevni proces odobravanja međupovezivanja. Smatramo da je na dalje ovakva procedura suvišna, kao i da sve slučajeve nacionalnog međupovezivanja treba isključiti iz predložene procedure.

Mišljenja smo da je dostavljanje ugovora neophodno u slučajevima kada operatori elektronskih komunikacija nisu u mogućnosti da postignu dogovor oko međupovezivanja, što je praksa i regulatora u našem najbližem okruženju. Međutim, svi ostali slučajevi ne zahtevaju ovakav pristup, odnosno predloženo rešenje može za posledicu imati samo administrativno otežavanje postupka međupovezivanja, bez, barem vidljivih, regulatornih unapređenja poslovnog okruženja. Iz ovih razloga predlažemo brisanje čl. 14 predloga Zakona.

U skladu sa iskustvom u primeni postojećeg zakonskog rešenja, u nastavku dopisa dostavljamo predlog za dodatnu dopunu predloga Zakona.

Iz iskustva, koje proizilazi pre svega iz velikih napora da se za potrebe razvoja mobilnih širokopolasnih mreža i usluga dostupnih krajnjem korisniku implementira tehnološka neutralnost, mišljenja smo da je neophodno upotpuniti čl. 144 Zakona, tako da glasi:

“Lica iz stava 1. ovog člana imaju pravo da frekvencije koje su im dodeljene licencama i rešenjima Agencije koriste na tehnološki neutralnoj osnovi u skladu sa odgovarajućim međunarodnim sporazumima i preporukama, bez obaveze pribavljanja dodatnih dozvola Agencije za primenu novih tehnologija u okviru dodeljenog spektra”.

Tehnološka neutralnost je već tri godine predviđena zakonskim okvirom, međutim, implementacija ovog pozitivnog propisa i dalje nije moguća.

U skladu sa analizom koja potvrđuje da je Srbija, pored Albanije, jedina zemlja u kojoj nije moguće primeniti tehnološku neutralnost, a dodatno uzimajući u obzir da je dalja dodela spektra unutar postojećih opsega nemoguća, smatramo nedopustivim da se dodatno odlaže primena tehnološke neutralnosti. Stoga se nadamo da ćete usvojiti navedeni predlog izmena.

Stojimo vam na raspolaganju za sve dodatne informacije i komunikaciju koja bi doprinela unapređenju regulatornog okvira i investicione klime.

U Beogradu, 20. decembar 2013. godine

Telenor d.o.o.